

III. Odvozování sloves příponami – změna vidu

U tohoto typu odvozování nedochází ke změně základního významu slovesa. Od dokonavých sloves se pomocí přípon odvozují slovesa nedokonavá. Nejčastější případy jsou:

-at/-át → **-ávat** (potkat – potkávat, dát – dávat)

-at → **-ovat** (ukázat – ukazovat)

-ít(-et)/-ýt → **-ívat/-ývat** (užít – užívat, dorozumět se, dorozumívat se, umýt – umývat)

-it → **-ovat** (koupit – kupovat)

zkrátit – zkracovat, pocítit – pocit'ovat, vyhodit – vyhazovat, přeskočit – přeskakovat

-it → **-et** (otočit – otáčet)

probudit – probouzet, pustit – pouštět, vrátit – vracet, ztratit – ztrácet, uklidit – uklízet, porazit – porážet, vymyslet - vymýšlet

-it → **-at** (chytit – chytat)

strčit – strkat, omluvit se – omlouvat se, přeložit – překládat

-nout → **-at** (obléknout – oblékat)

dotknout se – dotýkat se, všimnout si – všímat si, přijmout – přijímat, zhasnout – zhasínat, vyplynout - vyplývat

-nout → **-ovat** (dosáhnout – dosahovat)

-nout → **-et**

prohlédnout si – prohlížet si, nabídnout – nabízet, minout - míjet

Slovesa pohybu: přijít – přicházet, přijet – přijíždět, přinést – přinášet, přiletět – přilétat, přiběhnout – přibíhat, přivést – přivádět, přivést – přivážet, přilézt – přilézat

Další nepravidelné typy: (vy)brat – vybírat, (do)číst – dočítat, (do)jít – dojídat, dopsat – dopisovat, (vy)růst – vyrůstat, (do)řít – (do)říkat, (do)vědět se – dovídat se;

vzít – brát, hnát – honit, přehnat – přehánět, hnout – hýbat, pochopit – chápat, nazvat – nazývat, poslat – posílat, usmát se – usmívat se, zout se – zouvat se;

(po)mocť – pomáhat, (vy)téct – vytékat, (u)téct – utíkat

58. Změňte vid:

Musíš si dát ..... dobrý pozor. Potkám ..... ho každý den. Setkali jsme se ..... několikrát. Jak to poznáš .....? Přiznal se ..... k chybě.

Skoro nikdy se neusměje ..... . Nazval ..... to pravým jménem.

Pošlu ..... vám zprávu. Zakážou nám ..... tady kouřit.
Dokázal ..... svou nevinu. Zažil ..... hodně útrap. Dožije se .....
hlubokého stáří. To vám nedovolím ..... Pomoc dětem ji plně
zaměstná ..... . Proč jste si koupili ..... tak drahý lux?
Pobyl ..... několik let v cizině. Ubudou ..... nám posluchači. Každý rok
přibude ..... ohrožených druhů zvířat. Ceny se zvýšily ..... několikrát a platy
nám nenavýšili ..... . Sníží se ..... počet zaměstnanců. Pracovní doba
supermarketu se prodlouží ..... . Před válkou se zkrátily ..... šaty.
Musím zajistit ..... spoustu záležitostí. Pojistíme se ..... proti úrazu a přírodním
pohromám. Kdo to všechno zařídí .....? Vyřídil jsem ..... mu tvoje pozdravy.
Přesvědčím ..... vás, že je to pravda. Probudím se ..... pozdě. Pustíme
se ..... do práce. Kdy se zítra vrátíš .....? Převrátil ..... všechno naruby.
Ztratí ..... tím spoustu času. Kolik utratíte ..... měsíčně?
Doplatíme ..... vám zbývající částku. To se ti nevyplatilo ..... .
Podplatili ..... ho, aby neprozradil jejich tajné úmysly. Obrátím se ..... na vás
s prosbou. Kdo tady uklidil .....? Kolikrát jsi to zkusil .....?
Vyrazíme ..... hned po ránu. Jeho chování mě zarazilo ..... . Je ješitný a
hned se urazí ..... . Zase si něco vymyslí ..... .
Přemluvila ..... ho, aby s ní šel do kina. Omluvím se ..... za pozdní příchod.
Vyložil ..... nám všechno ještě jednou. Čím svoje tvrzení doložíte .....?
Zkoušku už nelze odložit ..... . Cenné věci uložili ..... do trezoru. K žádosti
přiložím ..... lékařskou zprávu. Proč nikdy neutřeš ..... nádobí? Opřel
se ..... o zábradlí. Na noc přivřeli ..... okno.

59. Změňte vid:

Ty mu to ukazuješ .....? Užívá si ..... dovolenou. Přibývá ..... mi
starostí. Všechno se zdražuje ..... . Zlevňovali ..... některé druhy potravin.
Ujišťuji ..... vás, že je to pravda. V Praze zřizovali ..... nové podniky.
Pořídíme si ..... nové bydlení. Tu knížku vyřadí ..... z knihovny. Několikrát ho
vyhazovali ..... z práce. Já jim to neodpouštím ..... . Ztrácel půdu .....
pod nohama. Pokaždé mu vyvrací ..... jeho názory. Splácel jsem ..... velkou
půjčku. Schůzku překládáme ..... na jiné datum. Strach ji svíral ..... hrdlo. Kdo
tady vytíral ..... prach?

60. *Změňte vid:*

Rozhlíží se ..... kolem. Přehlížela jsem ..... ho. Ohlédnu se ..... po nějaké lepší práci. Co mi za to nabízíte .....? Vybídl ..... ji k tanci. Nesmíš na to zapomínat .....! Kolikrát jsem mu to připomínala .....! Co z toho vyplývá .....? Dosahovali ..... výborných výsledků. Jeho slova mu naháněla ..... strach. Vždy ve všem přehání a zase to ..... . Mladší bratr ho dohání ..... ve všem. Pomáhám ..... vám, kdykoli můžu. Obléká se ..... do nových šatů. Rychle nám to utíkalo ..... . Já to nechápu ..... . Vyhýbám se všem ..... nepříjemným situacím. Promíjí ..... mu úplně všechno. Příští týden si konečně vybírám ..... dovolenou. Odpovídal ..... jen na důležité maily. Vysílají ..... ho za prací do ciziny. Voda z hrnce přetéká ..... . Doma se vždy převléká ..... a přezouvá .....

61. *Změňte vid:*

Pevně ji objal ..... . Na tu práci najmou ..... dělníky z Ukrajiny. Moc mě to dojívalo ..... . Zaujímá ..... významné postavení ve vládě. Všude mě přijímali ..... dobře. Kdo se ujímá ..... toho úkolu? Pronajímá si ..... nový byt. Kde tu knížku seženeš .....? Odehnal ..... špatné myšlenky. Všechny vzpomínky splynuly ..... v jednu. Přehodnotil ..... všechno, co doposud dělal. Po dětech dojedl ..... všechny zbytky. Prášek zapil ..... čajem. Nemůžu se hnout ..... . Na další křižovatce zahne ..... doleva. Po zkoušce pocítil ..... úlevu. Tím se mě nepříjemně dotkl ..... . Zase mi to vytkne ..... . Vyslechli .....ho.

62. *Dejte do minulého času:*

Poběžíme ..... spolu. Já tam nepolezu ..... . Poletíte někam v létě .....? Požene ..... ho k soudu. Voda asi nepoteče ..... . Ten pejsek už neporoste ..... . Pojedete ..... v zimě na hory? Povede ..... novou politickou stranu. Ponesu ..... ty nejtěžší kufry.

63. *Vyberte vhodné sloveso:*

Několikrát ročně (letí – létá) na různé konference. Z ciziny pokaždé (vozí – veze) dárky. Kdy jsi naposledy (letěl – létal) Airbusem? (Běží – běhá) moc rychle. (Jdeš – chodíš) (běžet – běhat)?

Ta okna (vedou - vodí) na západ. Psa (vede – vodí) na řemínku. Do práce (jdu – chodím) většinou pěšky. Když má pršet, ptáci (letí – létají) nízko. Rád (jedu – jezdím) na kole. Několikrát (šel – chodil) na stejný film.

64. *Vysvětlete následující (většinou ustálené) obraty:*

Už mu to konečně došlo. Už mi došla trpělivost. Na každého jednou dojde. Ještě nemůže přijít k sobě. Každému vychází vstříc. Doufám, že to vyjde. Z plánu bohužel sešlo. Na tom vůbec nesejde. Nenacházím slov! Nic ji neujde. Ten film docela ujde. Já na to nemůžu přijít. Nemůžu mu přijít na jméno. Nemůžu mu přijít na chuť. Přišel o všechno, co měl. To mi jen tak přišlo na mysl. Přijde na to. Přijde mi to absurdní. To nepřichází v úvahu! Donáší na spolupracovníky. Děti strašně dovádějí.

65. *Změňte vid:*

Uvedu ..... příklady. Předvede ..... nám to, co umí. Svede ..... ho ke kouření. Podvedl ..... společníka. To mě vyvede ..... z míry. Převeđu ..... peníze na jiný účet. Už se nesnesou ..... . Kolik ti ta práce vynese .....? To nepřinese ..... nic dobrého. Hlava mě pořád bolí, prášek moc nezabral ..... . Vybere si ..... jen to nejlepší. Rychle přibral ..... na váze. Celý případ probereme ..... ještě jednou. Přeletěla ..... očima dopis. Dítě přiběhlo ..... a hned zase odběhlo ..... od maminky. Odběhne ..... od tématu. Kdy přiletí letadlo? Letadlo právě ..... . Vyvezeme ..... do ciziny řadu výrobků.

66. *Dejte do záporu:*

Podívej se ..... na to! Přečti si ..... ty noviny! Vykleň se ..... z okna! Vyhod' ..... to do koše! Jdi ..... pryč! Jed' ..... nikam! Uteč ..... před ním! Vyhni ..... se mu! Otevři ..... okno! Polož ..... to sem! Zvedni ..... ten telefon! Ozvi se ..... mu! Posad' se ..... sem! Lehni si ..... tam! Vytři ..... tu podlahu! Vypni ..... rádio! Zhasni ..... světlo! Odpuť ..... mu všechno! Zamkni ..... dveře! Přivři ..... okno! Půjč ..... mu peníze! Sedni ..... si sem! Sáhni ..... na to! Dotkni se ..... mě!

67. Dejte do záporu:

(šlápnout): ..... do louže! (spadnout): ..... do vody! (zapomenout): ..... klíče!

(zlomit si): ..... nohu! (zbláznit se): ..... z toho! (shodit): ..... ten květináč!

(spolknout): ..... tu pecku! (upustit): ..... ten podnos! (rozbít): ..... tu vázu!

(splést si): ..... ty příklady! (říznout se): ..... tím nožem! (spálit se): ..... o

ten sporák! (připálit): ..... ten oběd! (vymknout): ..... kotník! (vypít): .....

mi to pivo! (utéct): ..... mi!

(stoupnout) ..... mi na nohu!